

Arvamuse avaldamine välismaalaste seaduse, kõrgharidusseaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse eelnõu (241 SE) muudatusettepanekute kohta

Lugupeetud Toomas Kivimägi!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Riigikogu põhiseaduskomisjoni võimaluse eest avaldada arvamust Siseministeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi esitatud muudatusettepanekute kohta seoses välismaalaste seaduse, kõrgharidusseaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse eelnõuga (241 SE).

Kaubanduskoja hinnangul sisaldub muudatusettepanekute loetelus mitmeid väga olulisi muudatusi, mis tuleb võimalikult kiiresti jõustada, näiteks Ukraina kodanikega seonduvad muudatused. Lisaks Ukraina sõjapõgenikega seonduvatele muudatustele on muudatusettepanekute hulgas veel mitmeid teisi positiivseid muudatusi, mida oleme varasemalt ministeriumite esindajatega läbi arutanud ning mida ettevõtjad ootavad juba aastaid, näiteks töötamiseks mõeldud elamisloa tingimuste täpsustamine seoses lühiajalise töötamisega ja tippspetsialisti palgakriteeriumi vähendamine. Samas leidub muudatusettepanekute hulgas ka mitmeid muudatusi, mida ei ole varasemalt osapooltega läbi arutatud ja mis vajavad täiendavat arutelu ja analüüsi. Selliseid muudatusi ei ole meie hinnangul mõistlik kiireloomuliselt menetleda. Selliste muudatuste hulka kuuluvad näiteks renditöö tingimuste täpsustamine (muudatusettepanek nr 3), välismaalasele nõuetekohase töötasu maksimisega seotud muudatused (muudatusettepanek nr 2) ning viisa andmisega seotud nõuete muutmine (muudatusettepanek nr 7).

Järgnevalt esitame oma põhjalikumad seisukohad muudatusettepanekute kohta.

1. Ukrainas toimuva sõjalise konfliktiga seotud erisused

Kaubanduskoda toetab igati muudatusettepanekuid 12.1. ja 12.2., mis näevad ette erisused seoses Ukrainas toimuva sõjaga.

1.1. Peame väga vajalikuks muudatusettepanekut, mis annab seadusliku aluse Eestisse saabumiseks ja viibimiseks välismaalastele, kelle suhtes võib kohaldada ajutist kaitset, ja Ukraina kodanikele, kes viibisid Eestis enne 2022. aasta 24. veebruarit.

1.2. Samuti on väga mõistlik, et eelnevalt nimetatud välismaalastele ei kohaldada välismaalaste seaduses sätestatud lühiajalise töötamise regulatsiooni. See muudatus

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОИИСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

võimaldab muu hulgas Eestis edasi töötada nendel Ukraina kodanikel, kes juba enne sõja algust töötasid lühiajalise töötamise registreeringu alusel Eestis ja kelle lühiajalise töötamise õigus hakkab kohe lõppema. Meile teadaolevalt avaldab see muudatus lähikuudel positiivset mõju ca 2000 Eestis töötavale Ukraina kodanikule.

1.3. Toetame ka muudatusettepanekutes sisalduvat erisust, mille kohaselt ei pea eelnevalt nimetatud välismaalastele maksma Eesti keskmist palka, vaid piisab 0,8-kordse tegevusala keskmise palga maksmisest.

1.4. Kaubanduskoda avaldab toetust ka välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muudatusele, mis tunnistab kehtetuks sätte, mille kohaselt tuleb ajutise kaitse saajal ja tema pereliikmel Eestis töötada välismaalaste seaduses sätestatud tingimustel. Muudatuse tulemusel võib ajutise kaitse saanud välismaalane Eestis töötada samadel õigusaktides sätestatud alustel kui Eesti alaline elanik.

2. Tähtajalise elamisloa lühiajaliseks töötamiseks tingimuste sätestamine

Kaubanduskoda peab väga vajalikuks muudatusettepanekuid 4.1.-4.11., mis annavad välismaalastele teatud tingimuste täitmise korral senisest soodsamad võimalused lühiajaliselt (kuni kaks aastat) Eestis töötada tähtajalise töötamiseks mõeldud elamisloa alusel. Seda muudatusettepanekut on ettevõtjad oodanud juba aastaid.

Kaubanduskoda on seda muudatusettepanekut varasemalt korduvalt arutanud nii Siseministeeriumi kui ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning muudatusettepanekus sisalduv lahendus on mõistlik kompromiss erinevate osapoolte vahel. Seetõttu peame igati mõistlikuks lisada see muudatusettepanek kiirkorras menetletava eelnõu koosseisu.

3. Tippspetsialisti töötasu nõude muutmine

Kaubanduskoda toetab muudatusettepanekuid 6.1. ja 6.2., mille kohaselt väheneb tippspetsialistile makstava palgakriteeriumi nõue 2-kordselt Eesti keskmiselt palgalt 1,5-kordse keskmise palgani. See muudatus võimaldab ettevõtjatel võtta tööle rohkem kõrgepalgalisi kvalifitseeritud välismaalasi ning samas ei näe me ohtu, et muudatusega kaasneks negatiivne mõju Eesti tööturule. Oleme ka selle muudatusettepaneku eelnevalt mõlema ministeeriumi esindajatega läbi arutanud ning mõistlik on see muudatus võimalikult kiiresti jõustada.

4. Soodustused kasvuettevõtetele välistööjõu kaasamisel

Kaubanduskoda toetab ka muudatusettepanekuid 5.1.-5.6., mis näevad ette erisused kasvuettevõtetele seoses välismaalaste palkamisega. Peame igati mõistlikuks, et riik looks soodsad tingimused kasvuettevõtete tekkimiseks ja arenguks, mitte ei takistaks arengut ebamõistlike piirangute abil.

5. Välismaalasele nõuetekohase töötasu maksmise tagamine

5.1. Muudatusettepaneku 2.1. kohaselt on edaspidi lubatud lühiajaline töötamine registreerida üksnes täistööajaga töötamiseks. Hetkel puudub välismaalaste seadusest selline nõue.

Kaubanduskoda toetab põhimõtet, et välismaalaste palgakriteeriumi osas peab valitsema õigusselgus ning vältida tuleb juhtumeid, kus osalist tööaega väärkasutatakse palgakriteeriumist kõrvale kaldumiseks. Samas näeme, et see muudatusettepanek ja ka eelnõus sisalduv lahendus vajab täiendavat arutelu ja mõjuanalüüsi ning seetõttu teeme ettepaneku jätta see muudatus kiireloomulisest eelnõust välja. Erinevalt paljudest teistest muudatusettepanekute loetelus sisalduvatest ettepanekutest, ei ole ministriumid seda ettepanekud huvigruppidega eelnevalt läbi arutanud.

Plaanitava muudatuse negatiivse mõjuna näeme seda, et see lahendus võib piirata ebamõistlikult töandja ja välismaalase võimalust leppida kokku mõlemad pooli rahuldavas tööajas. Näiteks kui kõrgelt kvalifitseeritud välismaalane soovib Eestis töötada esmaspäevast neljapäevani 8 tundi päevas, töandja on sellega nõus ning välismaalase töötasu on osalise tööaja eest 2000 eurot, siis muudatusettepanek ei luba pooltel sellist kokkulepet sõlmida. Selline lahendus ei ole mõistlik. Lisaks juhime tähelepanu sellele, et osalise tööaja keelamine ei pruugi lahenda palgakriteeriumiga seotud vaidlusi. Näiteks võivad pooled edaspidi kokku leppida, et välismaalane töötab täistööajaga, kuid kasutab väga tihti palgata puhkust, mille tulemusena võib tema keskmine sissetulek jääda ikkagi alla palgakriteeriumi nõuet.

5.2. Muudatusettepaneku 2.3. kohaselt lisandub välismaalaste seadusesse nõue, et kui välismaalane töötab töötamiseks mõeldud tähtajalise elamisloa alusel, siis tuleb töandjal maksta välismaalasele vähemalt Eesti keskmist palka olenemata töölepingus kokku lepitud töökoormusest.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku jätta ka see muudatus eelnõust välja, sest tegemist ei ole kiireloomulise muudatusega ning ministriumid ei ole seda muudatust varasemalt huvigruppidega läbi arutanud. Meie hinnangul vajab see muudatus täiendavat arutelu ja mõjuanalüüsi. Näiteks muudatuse jõustumise korral võib tekkida olukord, kus välismaalasel ei ole sisuliselt enam võimalik töötada mitme erineva töandja juures. Näiteks kui välismaalane töötab ühe töandja juures 0,9 suuruse koormusega ja saab selle eest vähemalt Eesti keskmist palka ja 0,1 koormusega teise töandja juures, siis peaks ka teine töandja maksma osalise tööaja eest vähemalt Eesti keskmist palka. Selline lahendus ei ole mõistlik. Samuti võib kaasneda oht, et palgakriteeriumist kõrvale kaldumiseks kasutatakse palgata puhkust.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume eelnõust jätta välja muudatusettepaneku nr 2, sest tegemist ei ole kiireloomuliste muudatustega, ministriumid ei ole neid muudatusi osapooltega läbi arutanud ning muudatused vajavad meie hinnangul veel täiendavat arutelu ja analüüsi.

6. Renditöö tingimuste muutmine

Kaubanduskoda on varasemalt esitanud Siseministriumile mitmeid probleeme seoses kehtiva renditöö regulatsiooniga ning esitanud ka ettepanekuid renditöö tingimuste muutmiseks. Muu hulgas oleme teinud Siseministriumile ettepaneku vaadata üle, kas renditöö vahendajale kehtestatud deposiidinõue täidab oma eesmärgi ja kas selle sätestamine on jätkuvalt vajalik. Sama küsimuse on Siseministriumile esitanud ka õiguskantsler.

Muudatusettepanekute loetelus sisalduvatest muudatustest aga ei selgu, miks on deposiidinõue jätkuvalt vajalik. Kui see nõue on ministeeriumite hinnangul endiselt vajalik, siis jääb ebaselgeks, miks on otsustatud just muudatusettepanekus sisalduva lahenduse kasuks.

Juhime tähelepanu sellele, et õiguskantsleri tõlgenduse kohaselt tuleb hetkel deposiidi arvestamisel võtta aluseks välismaalase töötasufondi ühe kuu töötasu ja deposiiti tuleb kanda kümme protsenti sellest. Muudatusettepaneku 3.1. ja 3.3. kohaselt tuleks deposiiti kanda edaspidi kümme korda suurem tasu, kuid seda muudatust ei ole sisuliselt põhjendatud. Oleme saanud renditöö vahendajalt ka tagasisidet, et paljud renditöövahendajad täidavad kõiki välismaalaste seadusest tulenevaid nõudeid ning seetõttu ei ole mõistlik kõikidele ettevõtjatele üldse deposiidinõuet kohaldada.

Kaubanduskoja ettepanek:

Kuigi muudatusettepanekute hulgas on positiivse mõjuga renditööga seotud muudatusi, näiteks tagatise maksmine muutub paindlikumaks, teeme siiski ettepaneku jätta eelnõust välja renditöö tingimuste muutmise seotud sätted (muudatusettepanek nr 3), sest plaanitavad muudatused vajavad täiendavat põhjendamist ja analüüsi ning arutelu huvigruppidega. Lisaks ei ole tegemist nii kiireloomuliste muudatustega, mida tuleb praeguse eelnõu raames arutada.

7. Viisa andmise tingimuste muutmine

Muudatusettepanek nr 7 piirab lühiajaliselt Eestis töötavate välismaalaste pereliikmetele viisa andmist. Kui täna on lühiajaliselt Eestis töötavale välismaalasele antud viisa Eestis töötamiseks, siis võib samadel tingimustel anda viisa ka välismaalase abikaasale ja alaealisele lapsele. Edaspidi võib üldreeglina viisa anda samadel tingimustel vaid välismaalase alaealisele lapsele, kui välismaalane kasvatab last üksi.

Kaubanduskoda on saanud ettevõtjatelt tagasisidet, et lühiajaliste töötajate jaoks on väga suur kulu tuua oma perekond ajutiselt Eestisse. Seetõttu kasutavad seda võimalust vähesed. Samas ei ole mõtet pere Eestisse kaasavõtmist piirata üksikute väärkasutamise juhtumite tõkestamiseks. Plaanitav muudatus avaldaks negatiivset mõju välismaalaste, sh tippspetsialistide värbamisele, sest välismaalane ei saa koos perega Eestisse tulla. See annab välistalentidele negatiivse signaali, et nad pole siia oodatud.

Kaubanduskoja ettepanek:

Eeltoodud põhjustel palume muudatusettepanekut nr 7 kiireloomulisse eelnõusse mitte lisada.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070